

СӨЖ

Тақырыбы: Конструктивті сынау негіздері

Орындаған: Заманбек Қ. 228 топ ЖМФ
Тексерген: Канапиянова Г.Б.

Жоспар

I. Кіріспе

II. Негізгі бөлім

1. Сынды қалай қабылдаймыз
2. Конструктивті сынның қағидалары
3. Конструктивті сынның қарапайым ережелері
4. Конструктивті сынның формасы

III. Қорытынды

Кіріспе

Сын – жұмыстағы жетіспеушілікті болдырмаудың бір түрі. Әрбір сын пайдалы! Бұның себебі, сын айтушы яғни сыншы сіздің келеңсіз сәттеріңізді ашып көрсетеді. Сынды мойындау, бұл өзіңе тағылған жауапкершілікті барынша сезіну мен оны болдырмау. Егер айтылған сынға өте ұқыпты қарайтын болса, бұл деген өзін жеңе білуі, яғни «мен мықты тұлғамын» деп айтуы. Және ең бастысы, конструктивті сынның тоны сыналусымен жалпы бір жұмыс дәрежесіне байланысты өрбиді. Конструктивті сынға қарсылық әрқашанда біреу. Егер жасалған немесе жазылған іс нашар болса, жақсырақ жасауға талпыну керек.

Сынды қалай қабылдаймыз?

Сын өнімді де өтімді шығу үшін, мынадай ережелердің ретін келтіру керек:

- 1.Өзіме айтылған сын өзімнің мүмкіндігімді қаншалықты екенін көрсетеді.
- 2.Айтылған сынның маңыздысы сол, онда ең маңыздысы бөлшегінің түбірін таба білуі.
- 3.Пайдалы сынның ескертуі, ол сен көрмеген жұмысыңның қараңғы жағын талқылауға мүмкіндік береді.
- 4.Ең бірінші сынды қабылдауың-фиксация, екінші өзің сол сыннан пайдалы жағын таба білу, үшіншіден жетіспеушілікті жою, төртіншіден сол қатенің қайталанбауына жол бермеу.
- 5.Барлық сыннан пайда таппайсың, қайта жігерлене түсесің.
- 6.Кез келгенсын зиянды, себебі «Ішкі жан дүниедегі ауыр сезімді» асқындыруы мүмкін я ол асқынуды жеңе алмауы мүмкін.
- 7.Айтылған сын қай формада болмасын, оған тәуелді болмауға тиіс.
- 8.Конструктивті сынның орталық принципі;»Мен не жасадым, одан да жақсысын жасауға болады.»

9.Егер мен сынға алса,бұл дегеніңіз олар менің мүмкіндігімді бағалай білуі мен жетіспеушіліктерді анализдеп алуың тиіс.

10.Ең қымбат сын бұл,өз тұрғыңнан алсақ бәрі жақсы да,өзгеден алсақ ол кемшілікті болуы.

11.Егер сын сізге айтылмаса,ол дегеніміз басқаның сізге сақтық көз қарасында болғаны.

12.Болар сынды сезініп,оның алдын алып қана қоймай,болдырмауға тиіссің.

13.Сын тыңдаушының оған жаман көз қарасына болмауы тиіс, керісінше,сыналушы өзіне келіп түскен ақпаратты сараптап, кемшілігін білгені жөн.

14.Сын айтушы қателессе де,оны дер кезінде сөз астына алудыңқажеті болмас,керісінше оның ашылмаған ойын толығымен ашылуына көмек көрсетуінетиіс.

15.Көптеген шындықты жанаспайтын сындардың көрінісі,бұл коллективте ауыр атмосфераның орнағанын көрсетеді.

16.Егер айтылған сынға өте ұқыпты да іс жағынан қарасаң бұл дегенің өзіңді жеңе білуің.

Конструктивті сынның негізгі қағидалары:

Айтар сын өнімді,әрі ар намысқа тигізбестей және айыпты болмас үшін,төмендегі ережелерді қолдану керек:

1.Сында келіспеушілік аргументацияны қолданбаңыз.Ұнамсыз аргументация сынаушылығы”Қанша рет сізге айттым!”

Коррективті емес типке тағы дауыс көтеру болып табылады.

Егер сізде серіктесіңізге ренжітетіндей айтар сөзіңіз болса, асықпаңыз,алдымен терең дем алып немесе ішіңізден10-30дейін санаңыз,ауыз қуысын тілмен біраз жүргізіп өтіп,өзіңіз туралы екі ауыз сөз айтыңыз,бірақ ренжісті емес болуы ке

2.Сынның орнына өз қателігінің аргументациясы жақсы болар еді. Алдымен біреуді сынымас бұрын, өз қателігіңді жөндеп ал.Қатеңді мойында,сонда ғана сыналушы адам сынды өткір және нық қабылдамайды, оның адамгершілігіне сызат түсірме.

- Ескертуді оңашада айтқан жөн,себебі сыналушының намысына тимес үшін.
- Серігіңнің көз қарасына сыйлы қарау,оның ойына тез әрі жылдам шек қоймау,бұл сізге ыңғайсыз болса да.Оған соңына дейін айтуына мүмкіндік беріңіз және мұнда бастысы дәлелдеу емес,ал фактілерді анықтау.
- Ал егер сол адамның қателігіне тоқтала кетсеңіз,алдымен оны мақта әрі шын ниетіңмен оның дәрежесін сыйла.
- Адамдарды қателікке назарын аудару үшін,оны жанама түрде жеткізіңіз.
- Өз қатеңді ,дұрыс емес қимылды,тезірек әрі шын жүректен мойында.
- Өз ойыңды айту үшін (сынға келіспеушілік),сұхбаттың тәртібінің көлемінде болу керек,әңгімені былықтырмас үшін.
- Адамдарға психологиялық пауза ұсыныңыз,егер олар ұрыс алдында болса. Сол себепті психологиялық өшпенді эмоциясы төмендеуі мүмкін.Тез арада шешімді талап етпеңіз қателік жіберіп алса,керісінше өзіңіздің сол оймен келісетініңізді оған жеткізіңіз.Оған ойлануға уақыт беріңіз,қадалып алмаңыз.
- Тек іс туралы сөйлес,тұлға сұхбатына көшпе;Істі сына ,ал адамды емес. Оған өзін құтқаруға дәрмендік бер.

Кей заңдылықты да естен шығармау керек;егер адам жеңіл қозатын болса, оның ар намысына кем еместігін көрсете алады,субъективті әрі тактикалық ебін табуды талап етеді.

Конструктивті сынның қарапайым ережелері

Конструктивті сын, ең бастысы жетілуге, жалпы сынды сұраққа бағыттады. Ол сынның нақ өзінен шығады және онсыз ол сыншы болып есептеледі. Мұнда да түсінікті де қарапайым ережелер бар:

-Сын өзінің авторымен байланыссыз, шығармашылығына да емес, саясатына да емес немесе тұлғаға да емес, ол бастысы жұмыстың сапалығына байланысты

-Сында ешнәрсе де, еш жұмысқа емес, айтылған немесе істелген жұмыс бабында болады.

-Сын мазмұнының есебіне алынбайтын ережелерді қозғамай жұмыстың нәтижесін өз ережелері бойынша сынау

-Жұмыстың рухани жағына тиіспей, егер жұмыстың рухани жаңы сол сұрақтың негізі болмаса.

-Белгілі бір тұлғаны сынамау, егер қызметінің жеткіліксіздігі туралы болса

-Ең бастыны сынға алу керек. Айтылған немесе жасалынған жұмыстың әлсізін емес, мықты жағын сынаған жөн.

-Сұрақ еш кәдеге аспаса да, оны қайта өңдеп, басқа көзқарасты жағдайда жеткізуге болады.

-Өсек аянды, жанжалды сараптамау, ол тексерілген фактілерге сүйену.

-Бірінші себебіне жету және жаңа ойлар ұсыну, жаңа технологиялық әдістерді қолданып сыналатын жеткіліксіздіктерді жеңу.

Конструктивті сынның формалары

Қол астындағы адамды мақтау оңай. Керісінше, оған ар намысына тимейтін етіп сын айту қиын. Төменде кей сындардың мәліметтері берілген:

-Конструктивті сын

(мыс; Жұмыс дұрыс орындалмапты. Енді не істемек ойыңыз бар?)

-Тұлғасыз сыны

(мыс; Біздің топта жұмысшылар бар, өздеріңіздің орнына өзімді қоямын, бірақ сізде менің орныма қойып көріңіз. Ал жұмыс істелінбеген ғой.....)

-Қорқыныш сыны

(мыс; Мен өте қорқамын, Бұл жұмыс бір орнынан қозғалмайтынына.....)

-Өкініш сыны

(мыс; Мен өте өкінемін, бірақ сіздің бетіңізге айту керекпін, сіздің жұмысыңыз сапасыз болыпты.) Бұл айтылғандардың барлығының сөзсіз орындалуы мына жағдайда іске асады, ол қол астындағы адамдардың өзіңді сөзсіз сыйлағанда ғана іске асатын процесс.

-Жігерлендіретін

(Мыс:Ештене етпейді.Кейінірек бұдан да жақсы болатынына сенемін)

-Ирония сыны

(мыс;Жасадық,жасадық және тағыда жасадық.Бұл жұмыс нақ өзі!Енді қалай директордың көзіне көрінерміз?!)

-Сенім сыны

(мыс;Мен сізден бұдан да жоғары сапалы ойларды күтіп едім.)

-Үміт сыны

(мыс;Келесіде мына шешімдердің жауабын одан да жақсы етіп жазатыныңызды үміт артам.)

-Таңдау сыны

(мыс;Бұл қалай болғаны?!Сіз бұл жұмысты аяқтамадыңыз ба?)

-Талап сыны

(мыс;Бұл жұмысты сіз қайтажасауға тура келіп тұр.....)

-Мақтау сыны

(мыс;Жұмыс жақсы атқарылды.Бірақ бұл жағдайда емес.)

(мыс;Сізге не болды?Мен сізге сеніп едім!)

-Жұмсарту сыны

(мыс;Сіз оны тыңғылықты істемепсіз және уақытында емес...)

-Аналогия сыны

(мыс; Бұрын мен сіз секілді болғанда,көп қателік жіберетінмін.Сол кезде маған бастығымыз ұрысқаны есімде)

-Мейірімділік сыны

(мыс;Мен бұл істің болғанына өте өкінемін.Бұл сезім менің әріптестерім туралы, олар...)

Қорытынды

Қорытындылай келе, сын қай жерде болмасын, кімге болмасын айтылады. Сынды қабылдай білу, өзінді жеңе білу деген сөз. Сынның пайдасы да зор, ол арқылы бойындағы көптеген кемшіліктерден, жағымсыз әрекеттерден арылуға болады. Мінсіз адам болмайды ғой, сол себепті әрбір адам тұлға ретінде сынды айта да білу керек, сонымен бірге қабылдай да білу керек.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Иванюшкин А.Я. Врачебная тайна. – «Малая медицинская энциклопедия». М.: Сов. энциклопедия, 1991. - Т.1.- С.363-364
2. Врачебные ассоциации, медицинская этика и общемедицинские проблемы: Сб. официальных материалов. В.Н.Уранова.
3. ЗОЖ газеті - (№385 15желтоқсан 2007жыл)
- 4.Гиппократ. Избранные книги. — М.: СВАРОГ, 1994.